Państwo i Społeczeństwo

2019 (XIX) nr 2

e-ISSN 2451-0858
ISSN 1643-8299

DOI: 10.34697/2451-0858-pis-2019-2-011

Artur Trudzik [ORCID: 0000-0002-5403-6928]

dr, Uniwersytet Szczeciński

IV OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA PT. „MEDIA – DZIENNIKARSTWO – MUZYKA", 13 LISTOPADA 2018 ROKU, SZCZECIN

13 listopada 2018 roku w stolicy województwa zachodniopomorskiego odbyła się czwarta odsłona interdyscyplinarnej konferencji poświęconej korelacjom między mediami, dziennikarstwem a muzyką, której tematem przewodnim była *Genologia dziennikarska – instrumentarium obrazujące różnorodność muzyki*. Obrady planowane pierwotnie na dwa dni – z powodu nieoczekiwanego ustanowienia przez władze 12 listopada dniem wolnym od pracy – musiały zostać przez organizatorów skondensowane do formuły jednodniowej, aczkolwiek wypełnionej wieloma merytorycznymi w treści i atrakcyjnymi w przekazie referatami.

W kameralnej, przyjaznej uczestnikom i słuchaczom przestrzeni Biblioteki Międzywydziałowej Uniwersytetu Szczecińskiego, Zakład Mediów i Komunikacji Instytutu Polonistyki, Kulturoznawstwa i Dziennikarstwa US wespół z Katedrą Medioznawstwa i Komunikowania Politycznego Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego oraz Europejskim Obserwatorium Dziennikarskim (edycja polska) gościł prelegentów z całej Polski, m.in. z: Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, Uniwer-

sytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, Uniwersytetu Rzeszowskiego i Uniwersytetu Wrocławskiego (niestety, w efekcie wspomnianej zmiany nie wszyscy mogli dotrzeć na wydarzenie).

Z ramienia władz uczelni konferencję otworzył Prodziekan ds. Kształcenia, dr hab. Tomasz Szutkowski, prof. US, a w imieniu współorganizatorów, przewodniczący konferencji, dr Artur Trudzik. Obrady podzielono na trzy sesje, których tematyka została skonstruowana wokół następujących bloków problemowych: 1) *Różnorodność genologiczna w mediach tradycyjnych i cyfrowych zorientowanych na muzykę popularną (rock, pop, metal i in.)*; 2) *Znaczenie gatunków dziennikarskich w upowszechnianiu jazzu i muzyki klasycznej*; 3) *Perspektywa teoretyczno-krytyczna w dziennikarstwie i mediach muzycznych*.

Pierwszy panel otworzył dr hab. Bartosz Małczyński, który zaprezentował referat pt. *AntiMusick – AntiCriticism? Twórczość recenzencka Pawła Frelika na łamach „Thrash'em All"*. Już sama problematyka wybrana przez prelegenta była trafna, albowiem sylwetka wieloletniego zastępcy redaktora naczelnego (*notabene* także naukowca) kultowego zine'u w czasach PRL-u, a później oficjalnego periodyku, to nadal *tabula rasa* w badaniach nad polską prasą muzyczną. Operując obszernym materiałem faktograficznym i wizualnym, Małczyński przekonywał słuchaczy, iż Frelik bardzo dobrze opanował warsztat dziennikarski, ale od początku starał się, aby jego teksty były zindywidualizowane. W kontekście muzycznym najbliższy wystąpieniu Małczyńskiego był przemawiający bezpośrednio po nim dr Jakub Kosek. Analizował on twórczość (dotychczas niezbyt bogatą) i recepcję „supergrupy", „estetyczno-muzycznego performance'u" czy też „zespołu celebrytów", tj. Hollywood Vampires (Alice Cooper, Joe Perry, Johnny Depp, członkowie Guns N'Roses), pointując, iż „bazowała ona pod względem repertuaru przede wszystkim na *coverach* klasycznych kompozycji rockowych", jednak całokształt był osadzony „w szerszym tanatycznym kontekście kulturowym". O Hollywood Vampires, choć nie tylko, wspomniała również Urszula Majdańska-Wachowicz, przedstawiając zagadnienie *Formuł finalnych tekstu w świetle genologii kontrastywnej (recenzje muzyczne w polskiej i amerykańskiej prasie rockowej)*, a w praktyce dokonując komparatystycznego, językoznawczego zestawienia rodzimego, mającego długą tradycję miesięcznika „Teraz Rock" z kultowym w świecie „Rolling Stone". Po weryfikacji 400 recenzji doszła ona do wniosku, że istnieje wiele analogii „kompozycyjno-stylistycznych w obu kulturach dziennikarskich, natomiast koniec tekstu nie zawsze zawiera podsumowanie czy ocenę, ale najczęściej jest jednym z miejsc strategicznych, w którym realizowane są cele komunikacyjne recenzji – zwłaszcza ewaluacja dzieła i kształtowanie gustu odbiorcy". Komunikacyjno-językową stronę wywiadów w hip-hopowym

magazynie „Vaib" omówił z kolei Paweł Woźniak, charakteryzując – zgodnie z prasoznawczym *modus operandi* – tytuł i redakcję, a następnie w ujęciu teoretycznym przypominając cechy typowe wywiadu, egzemplifikując ich implementację w szczecińskim piśmie. Tę część konferencji zamknęła Emilia Stachowska, przenosząc zebranych w sposób bardzo plastyczny – i energetyczny pod kątem ekspresji – do sfery nowych mediów, a precyzyjniej mówiąc w wątek *Internet a neogatunkowość – hybrydyczne gatunki muzyczne w dobie mediów cyfrowych.*

Drugą część, tzn. rozważania nad *Znaczeniem gatunków dziennikarskich w upowszechnianiu jazzu i muzyki klasycznej* rozpoczął Rafał Ciesielski, autor rozprawy pt. *Polska krytyka jazzowa XX wieku. Zagadnienia i postawy*, proponując temat *Rola wywiadu w miesięczniku „Jazz Forum" (lata 90. XX w.)*. Należy ubolewać, że to jedyne czasopismo powstałe w dobie PRL-u i ukazujące się do dnia dzisiejszego, promujące muzykę jazzową (ale też rockową i jej pochodne), które nadal nie doczekało się monografii. Z satysfakcją należy jednak stwierdzić, że choćby namiastka przyszłej monografii – zawężonej czasowo (lata 90.) i geologicznie (wywiad) – w profesjonalnie uargumentowanym ujęciu zielonogórskiego badacza mogłaby odsłonić meandry tego zasłużonego tytułu dla całej polskiej prasy XX i XXI wieku. Z kolei Małgorzata Sułek odsłoniła mało znane karty z twórczości Witolda Lutosławskiego, jednego z najwybitniejszych kompozytorów XX wieku, który w latach 40. i 50. podjął się współpracy z Polskim Radiem (pod ps. „Derwid") i – niestety – poddał się „tzw. twórczości zaangażowanej, intensywnie propagowanej przez komunistyczne władze powojennej Polski", komponując na potrzeby reżimu. Referat ten, mniej zorientowanych w realiach komunistycznej Polski lub bezkrytycznych wobec talentu kompozytora mógł zdezorientować, lecz w obliczu dochodzenia do prawdy posiadał nieocenioną wartość. Do tej konwencji, tzn. eksploracji historyczno-estetycznej świata mediów, dziennikarstwa i muzyki doby PRL-u, ale i w szerszym kontekście sytuacji za „żelazną kurtyną" nawiązał Michał Klubiński, konfrontując poglądy Zygmunta Mycielskiego, Ludwika Erhardta i Tadeusza Andrzeja Zielińskiego z publicystami „Sowieckiej Muzyki" (Wiktorem Gorodinskim i Izraiłem Niestiewem) w 1957 roku i latach 1960–1963. Wnikliwa, źródłowa analiza wykazała, że w „jednolitym" politycznie i gospodarczo – militarnie niekoniecznie – układzie „sojusznicza przyjaźń" przekładała się na konsensus estetyczny, mimo panującej powszechnie idei socrealizmu. Po odniesieniach do przeszłości i bazujących na archiwaliach prezentacjach, Agnieszka Kurowska-Janecka zamknęła drugą część niezwykle perswazyjnym i atrakcyjnym (w formie), ale równie rzeczowym (w treści) wystąpieniem *Głos podstawowym elementem warsztatu (radiowego i telewizyjnego) dziennikarza muzycznego*, po czym wszystkim „głos odjęło", gdyż egzemplifikacja lekceważenia zasad wypracowanych przez audiologię i foniatrię wśród współczesnych dziennikarzy – nie tylko muzycznych – powoduje poważne zaniepokojenie.

Ostatni, najbardziej różnorodny aspekt konferencji, tj. *Perspektywa teoretyczno-krytyczna w Dziennikarstwie i mediach muzycznych*, rozpoczęło wystąpienie Stefana Drajewskiego, sugerującego, że „Balet jako jedyna dziedzina sztuki nie doczekała się w Polsce profesjonalnej krytyki" (nie tylko ona). Warto przy okazji wspomnieć, że role baletu we współczesnej kulturze podkreślał już w latach 80. na łamach „Magazynu Muzycznego" Wiesław Królikowski. Teatralność, sceniczność, ale jednocześnie głębokie zakorzenienie w filozofii XX wieku muzyki popularnej dostrzegł Marek Okólski, np. w twórczości Pink Floyd, powołując się m.in. na filozoficzno-estetyczne teksty Nicolai Hartmanna czy Romana Ingardena. Przed jego wystąpieniem kolejny raz głos zabrała Emilia Stachowska, objaśniając – równie przekonująco jak poprzednio – tym razem zagadnienie krytyki muzycznej w mediach społecznościowych. W kategorii swoistej cody można potraktować zamykające wystąpienia. Artur Trudzik wskazywał, że gatunek recenzji w prasie muzycznej nie zawsze dotyczył kategorii kojarzonych przez współczesnych czytelników, tzn. płyt kompaktowych, ewentualnie analogicznych, filmów DVD i najnowszych nośników, ale też obejmował kasety VHS, spektakle muzyczne, rzeczony balet, single, kasety magnetofonowe, etc. Z kolei wystąpienie Dariusza Barana dotyczyło roli telewizji muzycznej (głównie MTV) w perspektywie pojawienia się medium wizualnego w kulturze krytyki muzycznej.

Wydaje się, że inicjatywa zintegrowania środowiska ekspertów zajmujących się dziennikarstwem i mediami muzycznymi, zapoczątkowana w Szczecinie w 2015 roku, zwłaszcza w kontekście zapowiedzi kolejnej, będącej już „małym" jubileuszem piątej edycji spotkań nad Odrą, spełnia swoje zadania i nadal się rozwija. Jej materialnym pokłosiem są m.in. wydawane co roku książki, przybliżające szerszemu aniżeli tylko uczestniczącemu w konferencji gremium najnowsze ustalenia w tej prężnie rozwijającej się subdyscyplinie. Optymizmem napawa fakt, iż w dotychczasowej historii spotkań brali już udział przedstawiciele praktycznie wszystkich krajowych ośrodków uniwersyteckich i akademickich. Za szczególnie perspektywiczne wypada uznać to, co potwierdziły obrady w 2018 roku – oprócz znanych w środowisku badaczy z pokaźnym dorobkiem i tytułami, tematyka dziennikarstwa i mediów muzycznych przyciąga równie dużą grupę młodych badaczy.